

BAJNA GYÖRGY

ÉLT 56 ÉVET? ÖNKÉPZŐKÖRI IRODALOMNÉPSZERŰSÍTŐ TÖREKVÉSEK GYERGYÓSZENTMIKLÓSON

„Még nagyközségnek emlegették városunkat, amikor Görög Joachim örmény katolikus lelkész-tanár 1898-ban létrehozta az Úri Kört, amelynek meghirdetett célja az irodalom terjesztése, népszerűsítése volt. (...) Az *Iparos Kör* 1904-től szintén irodalomnépszerűsítő munkába kezdett.”¹

Nem szabad azonban felednünk az első olyan gyergyói munkát sem, amely mind magyar nyelvezetében, mind irodalmi értékében jelentős a maga korában. Ferenczi György plébános naplójáról lenne szó 1629-ből, így máris több mint 200 évet ugorhatunk. Ez idő alatt ellenben más vonatkozású értékek bőséggel születtek: a Kodályt és Bartókot, majd az utánuk jövő népdal-, ballada- és népköltésűjtőket csodálatba, sőt ámulatba ejtő alkotásokról van szó. Az pedig, hogy csak egyetlen, az 1850-es évekből származó falragasz maradt ránk helyi műkedvelők színházi előadásáról, nem jelenti, hogy hasonló szórakoztató, pallérozó lehetőségek nem lettek volna Gyergyószentmiklóson.

A 19. század végétől Gyergyó – és nem csak Szentmiklós – művelődési életében kiemelkedő fontossága volt a helyi sajtónak. A *Gyergyói Hírlap* (1898) utódaként 1901-től Sándory Mihály nyomdájából került olvasóihoz az első világháborúig a *Gyergyó*. 1905-től a radikálisabb hangot megütő Vákár P. Artúr, e nagy tudású, lelkes és távlatokban gondolkodó főszerkesztő lapja a *Csikvármegye*. 1919 után minden cenzúrázás ellenére a sajtó és a műkedvelés meghatározó szerepet játszott a magyar tudat megőrzésében. Az első román világban a *Székelly Szó* (1920–1931), majd T. Imets Béla főszerkesztésében az Országos Magyar Párt lapja, a *Gyergyói Újság* (1926–1932) teszi, amit tennie kell. Csaknem két év szünet után dr. Csiby Andor a *Gyergyói Lapok* című hetilappal folytatja két éven át a főleg gazdasági okokból megszakított munkát (1934 és 1936 között). Ő nemcsak a helyi múzeum első vezetője lesz az 1950-es évek elején, de a két világháború

1 KERCSÓ Attila: Évezredek az irodalom bűvkörében. In: *Találkozások*. Szerk.: BAJNA György, GÁL Éva Emese, GYÖRFFI Kálmán. Gyergyószentmiklós, 2000. 5.

között művelődésszervező is dr. Gaál Alajos és dr. Csíky János mellett.

A Helikon Társaság tagjai gyakori vendégek a városban, mert a Gyilkostó üdülő jövéje szempontjából népszerűsítő szerepet is szántak az irodalmároknak. Kós Károly, Nyíró József, Dsida Jenő, Kemény János is meghívott vendég volt, ahogy a papköltő Mécs László is.

1939-ben a helybeli szellemi élet ösztönzésére Gyergyószentmiklóson szervezték meg az Erdélyi Múzeum Egyesület (EME) XVI. vándorgyűlését.²

1940 és 1944 között Lovas Béla szerkesztett lapot *Gyergyó és Vidéke* címmel, majd 1945 elején Csíki István a *Székely Vasárnapot*.

Tagadhatatlan, hogy a magyar nyelvű művelődési élet és az irodalom népszerűsítésében a gyergyói sajtónak jutott a legfontosabb szerep a második világháborúig. Nem véletlen, hogy oldalaikon rendszeresen beszámoltak minden művelődési eseményről. A 19. század végén létrehozott olvasóköri és az irodalom fontosságát pontosan értékelő korabeli tanárok, tanítók, apácák igen komolyan vették a nemzettudat és az önbecsülés alakításában is fontos lehetőséget. A fent említett lapokban olyan helyi írók, költők közöltek, akik közösségük tagjaként fogalmazták meg mondandójukat, mint a tehetséges, aztán feledésbe merült költő, Csergő Gábor, a verset és prózát egyaránt művelő T. Imets Béla, a prózaíró Trmál (Cseh) Dezső, a kolozsvári színházban is műsorra tűzött színművet író dr. Gaál Alajos. A tudatkovácsoló Szini Lajos (Laji bá) munkásságának értékelése, írásművészetének elismerése több mint 50 év után, valamikor az 1970-es években történt.

Salamon Ernő kétségtelenül értékes lírája szerencsésebb helyzetben volt, hiszen a baloldali gondolkodású, tragikus sorsú költőt 1945 után könnyű, ráadásul érdek volt kommunistává kinevezni. A gyergyószentmiklósi Holló Ernő már 1930-ban verses kötettel jelentkezik Budapesten (Erdélyi utazás), de nem tekinthető olyannyira gyergyóinak, mint a Móricz szerint „székely zsidó” Salamon Ernő, ahogy a Szentmiklóson született, az egyetemi éveit után Budapesten élő tehetséges próza- és sikeres filmforgatókönyv író *Lázár István* sem.

1945 után nem volt saját lapja Gyergyószentmiklósnak. A hetvenes évek végén a Gépgyártóipari Vállalatnál Györfi János és alulírott jelentkezett magyar nyelven megjelenő üzemi újsággal, a *Vasas Hírlappal*. Az 1980-as évek elején *Líceum* címmel Garda Dezső tanár ad ki diákjaival szerkesztett kiadványt.

2 1940-ben Kolozsváron emlékkönyvben is megjelentek az ott elhangzott előadások.

1945 után másfajta népművelés kezdődött, az irodalmárok sem húzhatták ki magukat a korabeli propaganda követelményei alól, ezért inkább „hallgattak a múzsák”. Volt ellenben egy figyelemre méltó törekvés is, ez az üzemi szakszervezeti könyvtárak és az ottani művelődésszervezés jóvoltából sok, az irodalom szeretetét továbbéltető lehetőséget biztosított, s szerencsés esetben, ha lelkiismeretes művelődésszervező tevékenykedett az illető vállalatnál, munkája a könyvesbolt forgalmán is érződött. És ne feledjük, a Petőfi Sándor Kultúrotthon berkeiben Kopacz Jenő, illetve László Janka rendezte darabok is megőrizték az azonosság- és a nemzettudat-erősítő jelleget. (Előbbi a népszínművek, utóbbi a daljátékok rendezésében tűnt ki).

De térjünk rá a helyi tollforgatók körére!

1962 októberében Garai Ödön tanár és az egyetemi éveit akkor befejező Barabási László középiskolás tollforgatókat is meghívtak a Petőfi Sándor Kultúrházban szervezendő önképzőkörbe. Kultúrháznak – miután elvették az egyháztól – a Laurentzy-féle szállodát, a mai *Koronát* nevezték ki. Érdemes megemlíteni, hogy az irodalom nem először talált otthonra e falak között: a 19. század végén Laurentzy János olvasókört is fenntartott a később alakított Úri Kör mellett. Régi és új célkitűzés aligha változott, hiszen „az irodalmi körök kettős feladata: szellemi műhely és az önművelés lehetőségének kerete.”³

A kör alapító tagjai között voltak munkások (Bábics István, Benedek Balázs, Dávid István), tisztviselők (Nyisztor Miklós, Bőjte Balázs) és diákok (Balázs István, aki építészeti technikumba járt Marosvásárhelyen, a szentmiklósi középiskolából pedig Bereczki Károly és alulírott), valamennyien már írogattak, őket egészítette ki néhány vers- és irodalomszerető érdeklődő.

1963-tól a kör a Petőfi Sándor Kultúrház irodalmi szakirányítója, Nyisztor Miklós vezetésével tartotta üléseit. 1966-tól a kör vezetését egy akkor végzett fiatal tanárra, a már verseket is megjelentető Váli Józsefre bízta. Ő irányította a helyi Rádiósítási Központot is.⁴ A megyésítéskor Váli József a Hargitához került, ezért ismét Nyisztor vezette a kört, immár irodalmi esteket is szervezve (Villon-est, Ady-est) Csata Ambrus könyvtárigazgatóvá történt kinevezéséig. Azután Csata Ambrus vezette a kör tevékenységeit immár a könyvtárban, tovább gazdagítva az addigi önképzőköri

3 KERCSÓ Attila, FARKAS László: *Irodalmi Kör és közművelődés*. In: *Művelődés*, 1980/1.

4 Vezetékes rádiózás volt akkoriban, több mint 900 háztartást értek el vele, és a párt propagandaosztályának szócsöveként tevékenykedett, napi fél órás, órás helyi adásokkal, emellett a marosvásárhelyi, bukaresti és kolozsvári rádió adásaiból közvetített rendszeresen.

jellegű üléseket, hiszen a kör tagjai közül néhányan – irodalmi esteken kívül – immár a Csata Ambrus rendezte színdaraboknak is szereplői lettek a városból válogatott más műkedvelők társaságában.

A hetvenes évek elejére „takaréklángon kezd égni” a köri tevékenység. „Átmeneti hanyatlás után, 1976-ban Bajna György szervezte újjá a kört, mely ezúttal veszi fel Salamon Ernő nevét is.”⁵

Nem véletlen a névválasztás, hiszen Gál Gyula belügyes százados, később őrnagy akkor már megkezdte a kör tagjainak zaklatását. A kör új neve pedig a kommunistaként emlegetett költő okán védelmet nyújtott, s immár tagjait a helyi pártbizottság tudta nélkül kihallgatni, berendelni, náluk házkutatást tartani nem lehetett. Ez természetesen nem jelentette azt, hogy mindent ne tudtak volna az üléseken elhangzottakról...

A kör 1974 után vált országosan közismertté. Ekkor már olyan jeles tagjai vannak, mint Györffi Kálmán és Szávai Géza írók, s több fiatal tanár: Bíró S. Éva, Bartók Júlia, Bíró László (fizikus), Rab János, vagy a közgazdász-irodalombarát Farkas László és Garda Dezső történész is bekapcsolódik a köri életbe, ahol Karancsi Sándor is gyakori vendég. Hazatér a szobrász és esztéta, költő Burján Emil, egy év múlva hitvese is, Gál Éva Emese költő, grafikus. Ezen értelmiségi csapatnak köszönhetően a kör tagok hasznos ismeretekkel gazdagodnak. Akkor már többen közölnek irodalmi lapokban, illetve napi- és hetilapok irodalmi rovataiban: Bíró S. Éva, Csata Ambrus, Panigay Róbert, Kercsó Attila, Burján Emil, Gál Éva Emese és jómagam.

A *Művelődés* 1980/1-es számában így ír a kör két, erre felkért tagja, Kercsó Attila és Farkas László: „A szabad ízlésformáló élményszerű vitákat tartottuk kívánatosnak. A jó könyv eszmei-emberi mondandójának asszimilálását segíteni, a kortárs irodalom vívódó, útkereső hangjaira figyelni – ezt követelte a közművelődés jelentősebb régióba fejlődő kisvárosi környezet. A helyi alkotók felolvasásai vers, próza vagy műfordítás termésünk számbavétele is felelősségteljes feladatunk. Igyekeztünk igényesek lenni, egészséges légkört teremteni, mely magán viselte a leírt szó iránti felelősség jegyeit. Az alkotás-bírálat, bírálat-alkotás termékeny, igényes dialógusát kellett létrehozni. Nem akartunk »helyi zseniket« termelni, sokkal inkább értő közönséget nevelni a leírt szónak, a romániai magyar irodalomnak, mert meggyőződésünk, ha ez »helyenként« sikerült, korántsem »helyi érdekű« az eredmény”.⁶

5 KERCSÓ Attila: *Évezredek az irodalom bűvkörében*. In: *Találkozások*. Szerk.: BAJNA György, GÁL Éva Emese, GYÖRFFI Kálmán. Gyergyószentmiklós, 2000. 5.

6 KERCSÓ Attila, FARKAS László: *Irodalmi Kör és közművelődés*. In: *Művelődés*, 1980/1.

Az előbbi a kör tagjainak hitvallását is tükrözi, ezért lehetett az, hogy az elmúlt 56 esztendőben soha nem volt irigykedés, önéretből sértődés. A kör tagjai kapcsolataikban minden körülmények között megőrizték a baráti viszonyt. Ez volt a kör hosszú életének a titka, hiszen az országban nem tudunk még egy ilyen, 56 évig gyakorlatilag – pár hónaposnál hosszabb – megszakítások nélkül működő irodalmi körről.

1978-ban Kercsó Attila lett a kör vezetője, titkára pedig a lelkes irodalomszervező Farkas László.⁷ A kör vezetése állandóan cserélődhetett, mert 1980-tól három tagból álló csoport vezette, amolyan körforgó rendszerben: minden arra érdemesült, és azt vállaló kör tag sorra került az egy évre szóló megválasztásnak köszönhetően a kör vezetésében. Kiemelendő a Szakszervezetek Művelődési Háza igazgatóinak, Varga Gyöngyinek, Kémenes Lajosnak és a nyolcvanas években Gál Imrének a támogatása, hiszen a hetvenes évek közepétől e művelődési intézmény ad helyet a kör üléseknek, emiatt a belügy által is árgus szemekkel követett ülések nem egyszer szorultak a művelődési ház vezetőinek védelmére. (Hogy a két testvér, a szekus Gál Gyula és a tanár Gál Imre mikről beszélgethettek a kör kapcsán, nincs tudomásunk róla.) Gálné Esztegar Ildikó Gyergyószentmiklósról települése után a kör tevékenység fő szervezőjévé is vált. (Tudunk az emiatt közte és a titkosszolgálat tisztjeként tevékenykedő sógora közötti feszült viszonyról.)

Az 1989 előtti másfél évtizedben valóban pezsgő volt a kör élet. Ha csak a meghívottak névsorát vesszük alapul, akkor is képet kaphatunk erről. Mivel a jegyzőkönyvek nem állnak rendelkezésre, nem szeretnék senkit kifelejteni a kör meghívottai közül, de a romániai magyar irodalom minden jeles és kevésbé ismert alkotója, kezdve az Utunk szerkesztőségétől az Igaz Szó, a Művelődés, az Új Élet, A Hét, az Előre, az Ifjómunkás, a Munkásélet, a Hargita, a Napsugár, az RTV magyar szerkesztőségének tollforgató tagjai mind megfordultak az évek során legkevesebb öt alkalommal Gyergyószentmiklóson. Neves román ajkúakat is vendégül láthattak, mint a Rodostói leveleket is lefordító Gelu Păteanu – akit a kör tiszteletbeli tagjának is kineveztek –, Mircea Dinescu költő, Ileana Vulpescu író. Ezek az író-olvasó találkozók az egész város irodalomkedvelőit megmozgatták, nem egyszer több mint 100-150 résztvevőt is jegyezhettek. A heti kör ülések ennek ellenére sem maradtak el.

Baráti kapcsolatok alakultak a korondi önképzőkörrel, majd a korondi tanárkodást újságírássá váltó Bölöni Domokos írónak köszönhetően a marosvásárhelyi

7 Uo.

Súrlott Grádics körrel is.

1997-ben a Salamon Ernő Irodalmi Kör tagja lett a magyarországi Irodalmi Társaságok Szövetségének, mely szövetség 1998-as vándorgyűlésének Gyergyószentmiklós adott otthont.

1990 után 15–17 tagra apadt az állandó tagok létszáma, a székhely is állandóan helyet cserélt, ott tartottuk a köri üléseket, ahol szívesen láttak. „... sok házinénink-bácsink volt. Mindig oda költöztünk, ahol szívesen láttak. Kultúrotthon, könyvtár, Művelődési Ház, ismét könyvtár, sőt a Nosztalgia Kávézó is volt főhadiszállásunk.”⁸

A kilencvenes évek elején a Lorántffy Zsuzsanna Nőegylet anyáskodott fölöttünk, tagjai pedig rendszeresen megjelentek a köri üléseken. Talán nekik és Gálné Esztegár Ildikónak köszönhető az új állapotokhoz igazodás megtalálása is.

Az időközben több helyen (Lorántffy Zsuzsanna Nőegylet, Városi Könyvtár) szervezett irodalmi kör eddig négy gyűjteményes kötetet adott ki *Találkozások* címmel (2000-ben, 2007-ben, 2012-ben Salamon Ernő Irodalmi Kör néven, 2016-ban, a nemrég elhunyt tagtársunk nevét felvéve Kercsó Attila Irodalmi Kör néven).

A *Találkozások* négy kötetében szereplő szerzők javarészt kötetesek/többköteteseek – névsor szerint: Albert-Lőrincz Márton, András Szabolcs, Antal János, Bábits István, Bajna György, Balázs Gáspár Emil, Bereczki Károly, Bíró László, Bíró József, Bőjte Balázs, Burján Gál Enikő, Burján Emil, Czírják Edit, Csata Ambrus, Csata Ernő, Cseke Péter, Csergő Lajos, Csuszner Ferenc, Farkas Szabolcs, Ferenczi Attila, Ferenczy Rozália, Gál Éva Emese, Gálné Esztegár Ildikó, Gergely Edit, Györffi Kálmán, Kamenitzky Antal, Kedves Tamás Gyopár, Kercsó Attila, Nap Katalin, Panigay Róbert, Papp Attila Zsolt, Rafi Lajos, T. Szabó Edit és Váli József. Rajtuk kívül olyan többköteteseek – egykor kör tagok – vannak, akik a *Találkozások*ban nem közöltek, mint Barabási László, Szávai Géza, Garda Dezső, Laczkó Vass Róbert.

A 2010-es évek után is jelentkeztek a körben ígéretes fiatal alkotók. Közülük Balázs Gáspár Emil, Csuszner Ferenc és Farkas Szabolcs érdemel külön is említést.

A kör tevékenység 2017-ben már nem volt folyamatos, egyetlen vendégfeloivasót fogadtunk: Ambrus Lajost. A tagok közül: Csata Ambrus, Bíró József, Bíró László, Czírják Edit, Csergő Lajos, Dénes Géza, Burján Emil, Gál Éva Emese, Burján Gál Enikő és alulírott még össze-összeült, de 2018-ban a kör tevékenység elhalt. Ami biztató

8 BAJNA György: *Bekopogó*. In: *Találkozások III*. Szerk.: BAJNA György, BÁKAI Magdolna. Gyergyószentmiklós, 2012. 6.

ellenben, hogy a Városi Könyvtár támogatásával a Miklós Réka vezette Tini Irodalmi Kör (TIK) tagjainak ígéretes a szárnybontogatása, s bizonyára róluk is hallani fogunk, ahogy a régi itthon, illetve ma már más helységeken élő tagjairól is, akik legnagyobb része az évek során saját kötetet/köteteket is kiadott.

Nem kapcsolódik a kör életéhez, de említést érdemel egy, a Találkozások kapcsán megfogalmazott felvetés: „E kötet nem vállalkozhat egy teljes, a gyergyói alkotók terméséből összeállított gyűjtemény szerepére, akkor sem, ha Borbély András, Dézsi Zoltán József, Varga Melinda munkássága sem ismeretlen a számunkra, csakhogy ők nem voltak e kör tagjai. Gergely Edit, Papp Attila Zsolt, Laczkó Vass Róbert igen, de kapcsolataik megszakadtak a körrel. Könyvünk e téri hiányosságait egy, az egész medencéből származó alkotók műveiből összeállított gyűjteményes kötet pótolhatná, egy mind a régi, mind a jelenben alkotó gyergyóiak munkáiból ízelítőt nyújtó. Sokan vagyunk/voltunk: közel félszázan.”⁹

A fentiekben talán megérdemelne másnak is eltűnődnie. Olyannak, aki támogatást is tudna nyújtani egy terjedelmes munka kiadásához, ami kezdve Lázár Istvánval, befejezve a mai tehetségek számbavételével egy gyűjteményes kötet erejéig, igazi *gyergyóikum* lehetne, minden gyergyói ember számára büszkeségtáp.

Végezetül, mivel földi létét tíz esztendeje, 2008. május 21-én fejezte be dr. Kercsó Attila, akinek a kör az utóbbi években nevét viselte, idézzük fel őt néhány mondat erejéig!

1939. március 20-án született Gyergyószentmiklóson. Elemi- és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte. 1962-ben szerzett általános orvosi diplomát a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben. 1965-ig Gyergyóalfaluban körzeti orvosként dolgozott, majd járványügyi felügyelőként tevékenykedett Gyergyószentmiklóson 1972-ig. Újabb szakorvosi vizsga után a városi kórház fertőzőosztályán dolgozott egészen 1994-ig, amikor nyugállományba vonult. Első verse 1977-ben jelent meg az *Utunkban*. Ezután majd' minden napi- és havilapban közölt verseket, tanulmányokat és egészségügyi cikkeket. Állandó résztvevője volt a Fagyöngy antológiának.

Kötetei: *Kapuban* (Versek. Litera Kk. Bukarest, 1981), *Sípvásár* (Gyermekversek. Ion Creangă Kk. Bukarest, 1983), *Szemlencse* (Versek, Dacia Kk.,

⁹ BAJNA György: *Előszó*. In: *Találkozások IV*. Szerk: BAJNA György. Gyergyószentmiklós, 2016. 6.

Kercsó Attila

(Kép forrása: <http://irodalom.elender.hu>)

Kolozsvár, 1984), Hagyaték (Dr. Fejér Dávid regényesített életrajza. Mark House K., Gyergyószentmiklós, 1994), Mákfejé (Metaforák, aforizmák. Márk House K. Gyergyószentmiklós, 1994), Csigaséta (Gyermekversek. Erdélyi Gondolat K. Székelyudvarhely, 1995). Kopjafák árnyéka (Versek. Pallas-Akadémia K., Csíkszereda, 1996), Békagond (Gyermekversek. Pallas-Akadémia K. Csíkszereda, 1997), Segíthetek? (Orvostudomány népszerűsítő cikkgyűjtemény. F&F International Kft. 2001, Gyergyószentmiklós), Nádizenekar (Gyermekversek. F&F International Kft. 2002), Népszerű járványtan (Orvosi népszerűsítő írás. Pallas-Akadémia K. Csíkszereda, 2004).

A hetvenes években kapcsolódott be az irodalmi kör tevékenységébe, többször volt vezetője is. Nem csak orvosként, emberként is köztiszteletnek örvendett. Szülőházán emléktáblát helyezett el az irodalmi kör. A következőkben múlhatatlan emléke előtt tisztelgünk néhány versével, melyek a Találkozások antológia 2000-es, 2012-es, illetve 2016-os kötetében is megjelentek.¹⁰

Ős átok-e

*Az embersors az emberátkot hordja?
Vagyunk barátok s ellenségek is,
Az ítélet legyen az Isten gondja
Míg sodrásban a deszkaszál a kincs.*

¹⁰ *Találkozások*. Szerk.: BAJNA György, GÁLÉvaEmese, GYÖRFFIKálmán. Gyergyószentmiklós, 2000. 61.; *Találkozások III*. Szerk.: BAJNA György, BÁKAI Magdolna. Gyergyószentmiklós, 2012. 89.; *Találkozások IV*. Szerk.: BAJNA György. Gyergyószentmiklós, 2016. 114.

*A csend burkában születnek az álmok,
Egy perc majd mindent összetör,
Nem mind beteg, kit égve éget láza,
S magunkba nézni nem kell a tükör.*

*Tudós s vak koldus karonfogva járhat,
Mert napra-nap fűz emberkötelékbe,
A kezdet biztos, s az, hogy véget ér,
Csak két pont közt jár ki-ki más ütemre.*

*Az égre öklöt rázni hasztalan,
Az Isten gondja lenne az ítélet,
Míg embersors az emberátkot hordja,
Az ősharagvás folyvást újraéled.*

*A lét oltárán időnket áldozzuk,
Itt Ábelé, ott Káin füstje száll,
S ha megfáradtunk, majd átlépnek rajtunk,
A tüzek helyén hideg pernye vár.*

Tarvágás után

*A csutakosok most szurokkönnyet sírnak,
mint sebzett kagyló drága gyöngyeit,
a tiprott ágak romhalmaza körben,
fenn magányos sas rója köreit.*

*Az összeomlott büszke katedrális
helyén a csend s az összetört harang,
a szél is halkán lépked el felette,
nemlét határán megtorpan a hang.*

*Mint temetőkert halottai nélkül,
bár részvétre sem tarthat számot már,
pogány irtásra jámbor holdfény ömlik
s a pirkadat hűvös harmatra vár.*

Hallgatni?

*A hallgatásból akkor lesz erény,
amikor hamis vallomás helyett
zárulnak össze az ajkak.
De szótlan nézni, mint kúszik a kígyó...
s az öztetemre hogy gyűlnek a varjak!?*

*Macska lapul, ha megsejti a zsákmányt,
Egy árva nesztől elillan az álma,
Jó lenne hát, ha végzeteket sejtőn
Valaki mindig belekiabálna.*

*Mert zajtalanul korhad el a tölgy is,
És nincsen hangja a sunyi penésznek,
Nem mukkan szóra a kivégző osztag,
Ha áldozatok a csövekbe néznek.*

*Hányszor volt néma a történelem,
Míg nyakra-főre pusztított az álnok?
És sanda szemmel csepegtette mérgét
A megvásárolt sompolygó pohárnok.*

*Hallgat a bűn: metszett torkú madár,
A verejték s a vér sosem kiáltoz.
Miért suttognak az apostolok
S mindig van hangja annak, aki átkoz?*

*A létet bátor szóval is jelezve
Mondd ki a lélek sorvasztó haragját.
Bár valahol egy lakatlan vidéken
A szószólóknak most rakják a máglyát.
1995.*

Döbbenet

*Testvér, a kötés nem lesz áru,
Bármit ígérjen bárki érte,
Alamizsnától rongy az élet,
Aláz, ki ad, aláz, ki kérte.*

*Nem kérünk mást a kézfogsáznál,
Olyan őszintét, mint a végzet,
Mint amikor apánk aggódva
Az út hosszán utánunk nézett.*

*Mert úgy kívántunk találkozni,
Mint régen látott jó rokonnal,
Mint ki fülének egyként édes
Sok évszázados altatódal.*

*Tárult karunk összecsukódott,
Öleljük most a néma semmit,
Hiába zörgetünk reménnyel,
Ha nekünk ajtót senki nem nyit.*

*Testvér, a vérség mondott csödöt
Egyetlen édes anyanyelven –
Ne hagyj a földig megalázni,
Igazságosztó atya, Isten.
(2004. XII. 5.)*

A TRĂIT 56 DE ANI?

SUSȚINERI LITERARE AI CERCLUI LITERAR DIN GHEORGHENI

Un cerc literar, fondat în 1962 și care funcționează de mai bine de o jumătate de secol, lasă impresii netăgăduibile în viața unui oraș mic. Mai ales în Gheorgheni, unde există urme de necesitate culturală din secolul al XIX-lea până în zilele noastre.

În acest studiu, ne-am concentrat în principal asupra organizațiilor legate de literatură începând cu anii '90, pe scurt, concentrându-ne pe rolul presei locale, astfel încât să putem arunca o privire mai atentă asupra vieții și realizărilor cercului literar care a început în 1962 și asupra eforturilor sale de popularizare și hrănire a literaturii.

Mulți membri ai cercului literar, care operează până în primăvara anului 2018, sunt astăzi scriitori realizați, având unul sau mai multe volume publicate. Împreună cu ei, suntem mândri să menționăm scriitorii și poeții majori care au fost membri ai cercului de-a lungul anilor. Aici sunt menționați Kálmán Györffi, Géza Szávai, Zsolt Attila Papp, Edit Gergely, Róbert Vass, Antal Kamenitzky, Ernő Csata și Márton Albert-Lőrincz. Lucrarea de față nu este lipsită de deficiențe dar oferă până acum cea mai completă imagine a istoriei cercului literar cunoscut și recunoscut la nivel național.

LIVED 56 YEARS?

SELF-TRAINING LITERARY ASPIRATIONS IN GYERGYÓSZENTMIKLÓS

A self-developing circle, founded in 1962 and operating for more than half a century, leaves undeniable impressions in the life of a small town. Especially in Gyergyószentmiklós, where there are traces of cultural necessity from the 19th century to the present days.

In this study, we focused mainly on literary-related organizations beginning in the 1890's, in a nutshell, focusing on the role of the local press, so that we could take a closer look at the life and achievements of the literary circle that began in 1962 and its efforts to popularize and nourish literature.

Many members of the literary circle, operating until the spring of 2018, are today accomplished writers, rendering one or more published volumes. Along with them, we are proud to mention the major writers and poets who have been members of the circle over the years. Here are Kálmán Györffi, Géza Szávai, Zsolt Attila Papp, Edit Gergely, Róbert Vass, Antal Kamenitzky, Ernő Csata, Márton Albert-Lőrincz to mention. The present paper does not lack a hiatus but it provides the most comprehensive picture so far of, the once nationally known and recognized, literary circle's history.